

Комисията за защита на конкуренцията следи случващото се на пазара на електроенергия по свободно договорени цени

Във връзка с разпространената в публичното пространство информация за отказ на КЗК да разгледа сигнали, свързани с пазара на електрическа енергия, Комисията информира обществеността, че всички постъпили през последните месеци сигнали за проблеми на пазара на търговия с електрическа енергия по свободно договорени цени са присъединени и се разглеждат в рамките на производството за извършване на секторен анализ на електроенергийния пазар, което КЗК извършва в момента. Всички твърдения в получените сигнали се проучват с цел събиране на достатъчно доказателства за наличието на конкурентни проблеми в сектора, които да дадат основание на Комисията да се самосезира в рамките на своята компетентност и при спазване целите на Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК).

С оглед неправилното представяне в общественото пространство на законовите ѝ функции, както и необоснованите твърдения относно обхвата на нейната компетентност, КЗК счита за необходимо да изясни правомощията, които са ѝ възложени по силата на Закона за защита на конкуренцията и правото на Европейския съюз.

Комисията е независим специализиран държавен орган, който прилага националното и европейското право на конкуренцията. Правомощията, с които Комисията разполага при изпълнението на своите функции, са изчерпателно предвидени в ЗЗК. КЗК не разполага с правомощия по Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за икономическите и финансовите отношения с дружествата, регистрирани в юрисдикции с преференциален данъчен режим, контролираните от тях лица и техните действителни собственици. Недопустимо е вменияването на задължения и отговорности на КЗК, които са от компетентността на други държавни органи или органи на съдебната власт.

В тази връзка, Комисията информира обществеността, че манипулирането на пазара за търговия на едро с електроенергия представлява нарушение на Регламент (ЕС) № 1227/2011г., който предвижда реда за наблюдение на търговията на едро и за разкриване на такива практики, и тяхното санкциониране. Съгласно Регламента, Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия наблюдава търговската дейност на едро с енергийни продукти с цел откриване и предотвратяване на търговия, основана на вътрешна информация и манипулиране на пазара. В тази дейност тя си сътрудничи с националните енергийни регулаторни органи, какъвто в България е Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР), която е натоварена със задължението да разследва и наказва тези нарушения. Според КЗК пазарните манипулации в обхвата на Регламент №1227/2011 биха могли да представляват и нарушение на конкурентните правила, поради което Комисията е предложила осъществяване на взаимодействие между двата регулатора чрез предоставяне на информация от КЕВР за всички случаи на инициирани производства за нарушение на

Регламент (ЕС) № 1227/2011 с оглед образуване на производство по реда на ЗЗК. В тази връзка КЗК и КЕВР започнаха съвместна работа по изготвянето на правила за сътрудничество и обмен на информация между тях.

За изпълнението на своите функции, Комисията разполага с изчерпателно предвидени в Закона за защита на конкуренцията правомощия за събиране на информация, сред които правото да изисква информация и веществени, писмени, цифрови и електронни доказателства. Комисията напомня, че съгласно ЗЗК всички физически и юридически лица, включително предприятия, сдружения на предприятия, държавни органи, органи на местното самоуправление и неправителствени организации, към които КЗК се обръща, са длъжни да ѝ оказват съдействие и да предоставят пълна, точна и достоверна информация.

В тази връзка, в рамките на извършвания секторен анализ, Комисията е изисквала информация от подателите на сигнали, чрез изпращане на въпросници, което е един от законовите способности за събиране на информация за състоянието на конкурентната среда. За да бъде извършено обективно и пълно проучване на даден пазар, Комисията следва да събере първична информация за него именно от пазарните участници, въз основа на която да извърши анализ и преценка за наличието на евентуални антиконкурентни практики. Изискването на информация не следва да се интерпретира като прехвърляне на част от функциите на КЗК върху други лица, а като задължение за тяхното съдействие на Комисията при изпълнение на правомощията ѝ по ЗЗК.

Освен от подателите на сигнали, за установяване на състоянието на свободния пазар на електроенергия, в производството по извършване на секторен анализ Комисията е изисквала информация и данни от над 50 субекта, в това число участници на пазара (производители, търговци, БНЕБ ЕАД, ЕСО ЕАД и др.), компетентни държавни органи и браншови организации. В резултат на мащабното проучване е събрана и се анализира значителен обем информация, което ще позволи на Комисията да идентифицира евентуалните проблеми за конкуренцията в сектора.

Предвид изказаните пред обществеността твърдения за наличие на картели и монополно положение, Комисията също разяснява, че **картелите** са тайни договорки между пазарните участници, чието разкриване е изключително трудно. Именно поради това ЗЗК предвижда правомощието на Комисията да извършва проверки на място, чрез които да бъдат събрани доказателства за наличието на подобни антиконкурентни договорки. За да бъдат такива проверки ефективни и да изпълнят своята цел, те трябва да бъдат внезапни и изненадващи за проверяваните предприятия. В този смисъл разгласяването в публичното пространство на сигналите, с които Комисията е сезирана, възпрепятства ефективното упражняване на правомощията ѝ за разкриване на тайни споразумения, които ограничават конкуренцията.

Съгласно приложимото в страната право на конкуренцията, **монополно** е положението на предприятие, което по закон има изключителното право да извършва

определен вид стопанска дейност. Монополното положение се предоставя само от Народното събрание със закон в случаите по чл. 18, ал. 4 от Конституцията на Република България. Нито ЗЗК, нито правото на ЕС забраняват монополното или господстващото положение на предприятията. Аналогично на Европейската комисия (ЕК), КЗК няма правомощия да прилага правилата на конкуренцията по отношение на самото пазарно положение на фирмите, без да е установена злоупотреба с това положение.

Извършваният секторен анализ е поредното производство в рамките на постоянния мониторинг на електроенергийния пазар, осъществяван от КЗК в производства по секторни анализи, застъпничество за конкуренцията, оценка на концентрации, нелоялна конкуренция и антитръст. Само в сферата на антитръста (забранени споразумения и злоупотреби с господстващо или монополно положение), от началото на 2014 г. до настоящия момент Комисията е постановила над 30 решения в електроенергийния сектор. В близо 1/3 от тях са установени нарушения, а общият размер на наложените санкции от Комисията е над 23 млн. лева.

Изложеното показва, че в рамките на предоставените ѝ от закона правомощия Комисията е активно ангажирана със състоянието на конкурентната среда на електроенергийния пазар и полага всички необходими усилия, за да осигури защита и условия за разширяване на конкуренцията и на свободната инициатива в стопанската дейност.

КЗК уверява обществеността, че след цялостна оценка на конкурентните процеси, Комисията ще направи изводи за състоянието на конкурентната среда, ще предложи подходящи мерки за подобряването ѝ и ще упражни предвидените в закона правомощия. При наличие на индикации за нарушения на антитръстовите правила, въз основа на доказателства, събрани по законоустановения ред, Комисията ще се самосезира за установяване на евентуално извършени нарушения по чл. 15 (забранени споразумения) и чл. 21 (злоупотреба с монополно или господстващо положение) на ЗЗК от страна на конкретни предприятия, участници на електроенергийния пазар.